

Список використаних джерел:

1. Барташнікова І. А. Розвиток сенсорних здібностей і пам'яті у дітей 5-6 років: навчальний посібник / І. А. Барташнікова, О. О. Барташніков. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 189 с.
2. Кривоніс М. Л. Ейдетика як засіб підготовки дітей до школи / М. Л. Кривоніс, О. Л. Дроботій. – Харків: Вид-во «Ранок», 2012. – 176 с.
3. Невгамовні чомучки. Психологічні особливості дітей дошкільного віку. 4-5 роки життя / авт.-уклад. О. С. Нурсева, З. І. Шейнфельд. – Харків: Вид. група «Основа»: «Тріада+», 2008. – 178 с.
4. Пашенко О. Ейдетика в навчанні / О. Пашенко // Дошкільне виховання. – 2010. – № 5. – С. 41-45.
5. Базовий компонент дошкільної освіти / науковий керівник: А. М. Богущ, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богущ А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., та ін. – К.: Видавництво, 2012. – 26 с.

ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ НАРОДОЗНАВЧОГО СПРЯМУВАННЯ

Т.Главацька, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

*Науковий керівник: Г.С. Тарасенко, доктор педагогічних наук, професор
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

PROJECT ACTIVITIES OF SENIOR SCHOOLCHILDREN OF ETHNO-CULTURAL DIRECTION

T. Hlavatska, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація: У статті представлений теоретичний аспект проектної діяльності старших дошкільників народознавчого спрямування. Висвітлено проблему патріотичного виховання старших дошкільників. Представлений алгоритм роботи над проектом. Запропоновані теми проектів народознавчого спрямування, які можуть використовуватися у закладах дошкільної освіти.

Ключові слова: проект, проектна діяльність, особистість дитини, вихователь, творчі здібності.

Abstract. The article presents the theoretical aspect of the project activity of senior preschoolers of the ethno-cultural direction. The problem of patriotic education of senior preschool children is highlighted. The algorithm of work on the project is presented. Topics of the projects of the ethno-cultural direction, which can be used in institutions of preschool education are proposed.

Key words: project, project activity, child's individual, educator, creative abilities.

Суперечливі та складні процеси, що відбуваються у сучасному українському суспільстві, висувають проблеми забезпечення нових підходів до організації діяльності дошкільного навчального закладу. Нові форми дошкільної освіти створюють сприятливі умови для реалізації педагогічної ініціативи, упровадження наукових доробок, утілення принципів оновленого змісту дошкільної освіти.

Модернізація змісту дошкільної освіти – важливий чинник розвитку системи національної освіти в цілому. Шляхом інноваційних підходів до змісту і форм методичної діяльності, зокрема, через впровадження проектного методу в діяльності дошкільного закладу реалізуються актуальні задачі зростання професійної майстерності вихователів сучасних закладів дошкільної освіти. Вибір цього методу також обумовлено вимогами Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» щодо навчання і розвитку особистості, спрямування педагогічної діяльності на розвиток у дітей пізнавальної активності, творчості, самостійного пошуку розв'язання проблеми.

Проблема пошуку ефективних технологій, покликаних сприяти розвитку творчих здібностей дітей та формуванню навичок саморозвитку і самоосвіти завжди цікавила науковців. А на сьогоднішній день, в умовах реформування освіти, вона набуває особливої актуальності.

На сучасному етапі є декілька пропозицій опису методу проекту для використання в дошкільних закладах, які представлені у працях А. Богуш, Т. Піроженко, М. Веркаса, О.Євдокімової, Т. Коршунова, Л. Горбуленко, Т. Башинської, Л. Коваль, О. Онопрієнко, В.Тименко та ін.

Проте, поза увагою науковців залишилась проектна діяльність старших дошкільників народознавчого спрямування, яка має на меті поглибити знання дітей про культурну спадщину українського народу.

Головною метою цієї роботи є визначення поняття проектного методу та ефективності його застосування у вихованні патріотичних почуттів старших дошкільників та розвитку у дітей творчих здібностей.

Розвиток життєвої компетентності дитини є головною метою дошкільної освіти. Одним з дієвих засобів формування компетентності дошкільника є метод проектів. Це метод проблемного навчання, спосіб організації поетапної практичної діяльності на основі взаємодії педагога і вихованця між собою задля досягнення мети, яка визначена проблемою даного проекту.

Метод проектів виник на початку ХХ століття в Америці і був розроблений видатним американським філософом і педагогом Джоном Дьюї спочатку як метод проблем.

Термін «метод проектів» першим ввів Вільям Херд Кілпатрик (послідовник Дж. Дьюї) у 1918 році. Тоді був проголошений принцип «навчання через діяльність», «все із життя, все для життя» [5, 17].

У 1905 році в Росії під керівництвом російського педагога С.Шацького було організовано невелику групу працівників, які намагалися активно запроваджувати проектні методи у практику викладання.

Григорій Ващенко, доцент Українського Полтавського університету (сучасний ПДПУ) відносив метод проектів до активних методів навчання: «Цінність методу проектів у тім, що він привчає дітей до планової систематичної роботи...» [2, 332].

На сучасному етапі, науковці, які працюють над цією проблемою, єдині в думці: освітній процес будується не на логіці навчального предмета, а на логіці діяльності і зручного планувати проект за змістом діяльності.

Звернення до методу проектування має великі переваги. Він активізує, організовує, націлює дитину дошкільного віку на творчу діяльність, пізнання. За допомогою методу проектів здійснюється розвиток дитини дошкільного віку в різних напрямках: формується життєва компетентність; активізується пізнавальна діяльність вихованців; розвивається креативність, самостійність в прийнятті рішень; формується Я-концепція у дитини («я можу», «я хочу», «мене приймають», «мене люблять»); розвиваються особистісні якості, емоційно-образна сфера кожної дитини; формуються уміння і навички навчального, виховного й комунікативного напрямку [4, 112].

Проектна діяльність старших дошкільників народознавчого спрямування має на меті формування ціннісного ставлення до скарбів української духовної культури, народного мистецтва, традицій і звичаїв свого народу; формування в дошкільників знань про українські свята та традиції, причини їх виникнення, історію; осмислене вивчення української народної творчості; формування особистості дошкільника у руслі національної культурної традиції; розвиток пізнавальних інтересів дітей; виховання патріотизму, почуття національної гідності [1, 104].

У дошкільному закладі можна використати такі теми для проектної діяльності з народознавства, як: «Українські народні казки», «Народні перлини» (народні пісні, казки, заклички, загадки), «Культура України», «Народні ремесла», «Звичаї мого народу», «Традиції наших дідів», «Древа родоводу» та ін.

Метою такої роботи буде формування у дошкільників культурно-ціннісних та морально-патріотичних основ особистості; розвиток їх емоційної, чуттєвої сери; психічних процесів (мислення, пам'яті, уваги).

Для реалізації завдань проектів вихователям потрібно використовувати широкий спектр засобів освітнього впливу: різні види ігор, пізнавальну, мовленнєву діяльність,

художню літературу, природу, фізичні вправи, емоційне спілкування, образотворче і музичне мистецтво, предметно-практичну діяльність тощо.

За допомогою проектів вихователь може досягти успіху у розв'язанні багатьох проблем у професійній діяльності. Це може бути, наприклад: оновлення дидактичного забезпечення навчального осередку групи; організація виїзного пізнавально-розважального заходу; розробка і впровадження тематичних планів нового спрямування тощо. Наряду з цим темою його проекту може бути організація проектної діяльності дітей з певної теми. Запропонована модель Т. Коршуновою (рис.1) показує взаємопроникнення і розмежування мети і завдань проекту вихователя і проекту дітей.

Рис. 1. Модель взаємопроникнення і розмежування мети і завдань проекту вихователя і проекту дітей

Джерело: [5, 18]

Проект дошкільників є складовою проекту вихователя, його змістом і метою одночасно. Проектування дитини передбачає співпрацю вихователя з дитиною у творчій діяльності з розв'язання нових для дитини проблем. Учений М. Вераска виділив два типи дитячої активності:

- 1) власну активність дитини, яка повністю визначається нею;
- 2) активність дитини, яка стимулюється дорослим [3, 34].

Завдання вихователя створити проблемну ситуацію, пробудити у дитини потребу в розв'язанні проблеми. Створити умови для знаходження способів її розв'язання у зоні найближчого розвитку дитини та створення кінцевого продукту у змістовній і насиченій взаємодії з дитиною.

Мета дитини – знайти відповіді, створити кінцевий продукт, поставити нові питання. Після завершення дітьми проекту проект вихователя продовжується аналізом ефективності і недоліків, визначаються шляхи вдосконалення та реалізація нової проблеми.

Для успішного впровадження проектної діяльності у дитячому колективі педагог із викладача перетворюється на помічника, порадирика, який завжди перебуває не «над дитиною», а поряд з нею. Важливо, щоб між учасниками навчально-виховного процесу переважав демократичний стиль взаємин, який передбачає розуміння і прийняття дошкільника таким, який він є, прояв поваги до дитини.

Проектна діяльність старших дошкільників з народознавства проходить ряд послідовних етапів:

1. Пошуковий: визначення теми та мети проекту, пошук та аналіз проблеми, висунування гіпотези, обговорення методів дослідження.
2. Аналітичний: аналіз інформації, пошук оптимального способу досягнення мети проекту, побудова алгоритму діяльності, покрокове планування роботи.
3. Практичний: виконання запланованих кроків.
4. Презентаційний: оформлення кінцевих результатів, підготовка та проведення презентації, «захист» проекту.

5. Контрольний: аналіз результатів, коригування, оцінка якості проекту.

На певному етапі проектної діяльності, обов'язково слід залучати батьків вихованців до співпраці та стимулювання їхньої активної участі в ній.

Батьки дошкільників та члени їхніх родин, можуть приймати участь у створенні групових альбомів про Україну, дитячих книжечок «Українська народна казка», «Українські фольклорні твори», «Народні перлини»; у виготовленні групового «Древа цілей» по темі проекту, «Древа родоводу», у сімейних вечорницях по темах: «Символіка та символи України», «Українські вечорниці», «Маленькі патріоти», «Стежинами українських казок»; у виставці ручної роботи «Сімейний оберіг», «Український рушничок», «Родинне деревце», «У колі дружньої родини» тощо.

Отже, саме метод проектів є одним із найголовніших компонентів педагогічної системи розвитку творчих здібностей у процесі виховання підростаючого покоління. Проектна діяльність старших дошкільників з народознавства дає можливість розширити знання дітей про українські народні свята, звичаї, традиції. Сприяє розвитку творчих здібностей, естетичної потреби та смаку, відтворення дошкільниками елементів народних свят та обрядів. Завдяки активній творчій діяльності вихователя та дітей, відбувається усвідомлення причетності до цілісного образу України – Батьківщини, що є передумовою формування національних почуттів і позитивного світосприймання особистості.

Список використаних джерел:

1. Богуш А. М. Українське народознавство в дошкільному закладі : навч. посіб. / А. М. Богуш, Н. В. Лисенко – К. : Вища шк., 2003. – 206 с.
2. Ващенко Г. Г. Загальні методи навчання : підручник для педагогів / Г.Г.Ващенко. – К. : Українська видавнича спілка, 1997. – С. 331–353.
3. Веракса М. І. Організація проектної діяльності у дитячому садку: творчі проекти / М.Веракса, О.Веракса. // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2017. – №2. – С. 31–36.
4. Кіт Г.Г. Українська народна педагогіка : курс лекцій / Г.Г. Кіт, Г.С. Тарасенко. – Вінниця : ПП «Едельвейс і К», 2008. – 302 с.
5. Коршунова Т. Л. Диференційований підхід до типів проектування / Т.Л. Коршунова // Дошкільне виховання. – 2016. - № 12. – С. 17-19.
6. Лазаренко Н. И. Проектная технология в обучении: от веб-квеста до блог квеста / Н. И. Лазаренко // Педагогические инновации – 2017: материалы международной научно-практической интернет-конференции, Витебск, 17 мая 2017 г. / Витеб. гос. ун-т ; редкол.: Н.А. Ракова (отв. ред.) [и др.]. – Витебск : ВГУ имени П.М. Машерова, 2017. – С. 88.
7. Присяжнюк Л.А. Подготовка будущих учителей начальных классов к использованию проектной технологии в эколого-природоведческом образовании младших школьников / Л.А.Присяжнюк // Современные подходы к профессиональной подготовке педагога : сб. науч. статей / Мозырский государственный педагогический университет имени И.П.Шамякина. – Мозырь, 2015.– С. 156-159.

ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У ФОРМУВАННІ ПРИРОДНИЧИХ УЯВЛЕНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

О.Гудима, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

*Науковий керівник: О.П.Грошовенко, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

RESEARCH ACTIVITY IN FORMING YOUNGER SCHOOLCHILDREN'S NATURAL CONCEPTS

O.Gudyma, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskiy State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті порушується проблема формування природничих уявлень дітей молодшого шкільного віку засобами дослідницької діяльності. Особлива увага звертається на необхідності дотримання етапної методики формування природничих уявлень. Дослідницька діяльність визнана актуальною у процесі формування природничих уявлень молодших школярів.